UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
zo 4. mája 2006 *

V spojených veciach C-23/03, C-52/03, C-133/03, C-337/03 a C-473/03,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, ktoré boli Súdnemu dvoru predložené 23. januára, 10. februára, 25. marca, 1. augusta a 13. novembra 2003 na základe rozhodnutí Tribunale ordinario di Torino (C-23/03, C-52/03, C-133/03 a C-337/03) a Tribunale ordinario di Milano (C-473/03) (Taliansko) z 13. a 29. januára, 25. februára, 15. júla a 23. októbra 2003 v rámci trestných konaní vedených proti:

Michel Mulliez a i. a Giuseppe Momblano (spojené veci C-23/03 a C-52/03),

Alessandro Nizza a Giacomo Pizzi (C-133/03),

Fabrizio Barra (C-337/03),

Adelio Aggio a i. (C-473/03),

* Jazyk konania: taliančina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans (spravodajca), sudcovia J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a J. Klučka,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: R. Grass,

vzhľadom na to, že Súdny dvor má v úmysle v súlade s článkom 104 ods. 3 pododsekom prvým svojho rokovacieho poriadku rozhodnúť odôvodneným uznesením,

po vypočutí generálnej advokátky,

vydal toto

Uznesenie

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu prvej smernice Rady 68/151/EHS z 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého spoločenstva (Ú. v. ES L 65, s. 8; Mim. vyd. 17/001, s. 3, ďalej len „prvá smernica o obchodných spoločnostiach"), najmä jej článku 6, výkladu štvrtej smernice Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú. v. ES L 222, s. 11; Mim. vyd. 17/001, s. 21, ďalej len „štvrtá

smernica o obchodných spoločnostiach"), najmä jej článku 2, a výkladu siedmej smernice Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú. v. ES L 193, s. 1; Mim. vyd. 17/001, s. 58, ďalej len „siedma smernica o obchodných spoločnostiach"), najmä jej článku 16, ako aj výkladu článku 5 Zmluvy EHS (zmenený na článok 5 Zmluvy ES, teraz článok 10 ES) a článku 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy EHS [zmenený na článok 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy ES, ďalej zmenený, teraz článok 44 ods. 2 písm. g) ES].

2 Tieto návrhy boli podané v rámci trestných konaní vedených proti pánom Mulliez a i. a Momblano (spojené veci C-23/03 a C-52/03), Nizza a Pizzi (C-133/03), Barra (C-337/03), ako aj proti pánovi Aggio a i. (C-473/03), pre údajné porušenie ustanovení vo veci nepravdivých informácií o obchodných spoločnostiach (nepravdivé údaje v účtovných zápisoch), ktoré stanovuje taliansky občiansky zákonník (codice civile).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Podľa článku 2 prvej smernice o obchodných spoločnostiach:

„1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie, aby spoločnosti povinne zverejňovali prinajmenšom nasledujúce doklady a údaje:

...

f) súvahu a výkaz ziskov a strát za každý finančný rok. Doklad obsahujúci súvahu musí obsahovať údaje o osobách, ktoré sú zo zákona povinné potvrdiť ju. Vo vzťahu ku Gesellschaft mit beschränkter Haftung, société de personnes à responsabilité limitée, personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, société à responsabilité limitée a società a responsabilità limitata podľa nemeckého, belgického, francúzskeho, talianskeho a luxemburského práva, ktoré sa uvádzajú v článku 1, a vo vzťahu k besloten naamloze vennootschap podľa holandského práva sa však uplatňovanie tohto ustanovenia odkladá až do dátumu vykonania smernice týkajúcej sa koordinácie obsahu súvah a výkazov ziskov a strát a týkajúcej sa oslobodenia tých spoločností, ktorých bilančná suma je nižšia, stanovená v uvedenej smernici, od povinnosti zverejňovať údaje o uvedených dokumentoch v plnej miere alebo sčasti. Rada prijme takúto smernicu do dvoch rokov od prijatia tejto smernice;

...“

4 Podľa článku 6 uvedenej smernice:

„Členské štáty ustanovia primerané [vhodné — *neoficiálny preklad*] sankcie v prípade:

— nezverejnenia súvahy a výkazu ziskov a strát vyžadovaných článkom 2 ods. 1 písm. f);

...“

5 V článku 2 štvrtej smernice o obchodných spoločnostiach sa stanovuje:

„1. Ročná účtovná závierka musí obsahovať súvahu, výkaz ziskov a strát a poznámky. Tieto dokumenty tvoria jednotný celok.

2. Ročná účtovná závierka musí byť vyhotovená zrozumiteľne a prehľadne v súlade s ustanoveniami tejto smernice.

3. Ročná účtovná závierka musí poskytovať verný a pravdivý obraz o aktívach a pasívach, finančnej situácii a zisku a strate spoločnosti.

4. Ak by uplatnenie ustanovení tejto smernice nestačilo na poskytnutie verného a pravdivého obrazu v zmysle odseku 3, treba uviesť ďalšie doplňujúce informácie.

5. Ak by vo výnimočných prípadoch bolo uplatnenie ustanovení tejto smernice nezlučiteľné s povinnosťami stanovenými v odseku 3, musia sa tieto ustanovenia obísť tak, aby vznikol pravdivý a správny obraz v zmysle odseku 3. Takáto výnimka sa musí uviesť a zdôvodniť v poznámkach s určením dosahu na aktíva, pasíva, finančnú situáciu a zisk alebo stratu. Členské štáty môžu definovať takéto výnimočné prípady a vydať k tomu príslušné pravidlá.

6. Členské štáty môžu vyžadovať alebo povoliť, aby sa v ročných účtovných závierkach zverejnili naviac aj ďalšie informácie popri tých, ktoré sa vyžadujú v súlade s touto smernicou."

6 Článok 16 ods. 2 až 6 siedmej smernice o obchodných spoločnostiach obsahuje vo veci konsolidovanej účtovnej závierky v podstate rovnaké ustanovenia, ako sú ustanovenia článku 2 ods. 2 až 6 štvrtej smernice o obchodných spoločnostiach týkajúce sa ročnej účtovnej závierky, uvedené v predchádzajúcom bode tohto uznesenia.

Vnútroštátna právna úprava

7 Zákonný dekrét č. 61 z 11. apríla 2002 o právnej úprave trestných činov a správnych deliktov týkajúcich sa obchodných spoločností v súlade s článkom 11 zákona č. 366 z 3. októbra 2001 (GURI č. 88 z 15. apríla 2002, s. 4, ďalej len „zákonný dekrét č. 61/2002"), ktorý nadobudol účinnosť 16. apríla 2002, nahradil hlavu XI zväzku V talianskeho občianskeho zákonníka novou hlavou XI s názvom „Trestné ustanovenia vo veciach obchodných spoločností alebo združení obchodných spoločností".

8 Tento zákonný dekrét bol prijatý v rámci reformy talianskeho práva obchodných spoločností, ktorá bola vykonaná prostredníctvom súboru zákonných dekrétov prijatých na základe splnomocnenia stanoveného zákonom č. 366 z 3. októbra 2001 (GURI č. 234 z 8. októbra 2001).

9 Článok 2621 talianskeho občianskeho zákonníka s názvom „Nepravdivé oznámenia a nezákonné rozdelenie ziskov alebo vyplatenie dividend" vo svojom znení pred nadobudnutím účinnosti zákonného dekrétu č. 61/2002 (ďalej len „bývalý článok 2621 talianskeho občianskeho zákonníka") stanovuje:

„Ak skutok nie je závažnejším trestným činom, uloží sa trest odňatia slobody od jedného až do piatich rokov a peňažný trest vo výške od 1 032 eur do 10 329 eur:

1. osobám sprostredkujúcim upísanie základného imania, zakladajúcim spoločníkom, štatutárnym orgánom, generálnym riaditeľom, audítorom overujúcim účtovné doklady spoločností a likvidátorom, ktorí v správach, súvahách alebo v iných oznámeniach obchodnej spoločnosti podvodne uvedú nepravdivé

skutočnosti, ktoré sa týkajú založenia alebo hospodárskej situácie obchodnej spoločnosti, alebo ktorí zatajujú úplne alebo sčasti skutočnosti týkajúce sa tejto situácie;

...“

10 Zákonný dekrét č. 61/2002 najmä doplnil články 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka o nové trestnoprávne ustanovenia, ktoré stanovujú sankcie za uvádzanie nepravdivých informácií o obchodnej spoločnosti, čo je trestným činom označovaným aj ako „nepravdivé údaje v účtovných zápisoch“ (ďalej v závislosti od prípadu len „nový článok 2621 talianskeho občianskeho zákonníka“, „nový článok 2622 talianskeho občianskeho zákonníka“ alebo „nové články 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka“), v ktorých sa stanovuje:

„Článok 2621 (Nepravdivé informácie o obchodnej spoločnosti)

Ak článok 2622 nestanovuje inak, štatutárne orgány, generálni riaditelia, audítori overujúci účtovné doklady a správcovia konkurznej podstaty, ktorí s úmyslom uviesť do omylu spoločníkov alebo verejnosť a získať pre seba alebo pre iných neoprávnený prospech uvedú v súvahe, správe alebo v iných informáciách o obchodnej spoločnosti stanovených zákonom a určených spoločníkom alebo verejnosti podstatné skutočnosti, ktoré nezodpovedajú pravde, aj keď sú tieto skutočnosti predmetom posúdenia, alebo neoznámia informácie, ktorých oznámenie stanovuje zákon, o hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácii obchodnej spoločnosti alebo skupiny obchodných spoločností, do ktorej obchodná spoločnosť patrí, spôsobom, že uvedú osoby, ktorým sú tieto informácie určené, do omylu o uvedenej situácii, budú potrestaní odňatím slobody na jeden rok a šesť mesiacov.

Rovnaký trest sa uloží v prípade, ak sa informácie týkajú majetku, ktorý spoločnosť vlastní alebo spravuje na účet tretích osôb.

Uloženie trestu je vylúčené, ak nepravdivé údaje alebo neoznámenie informácií zjavne nemenia zobrazenie hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácie obchodnej spoločnosti alebo skupiny obchodných spoločností, do ktorej táto spoločnosť patrí. Uloženie trestu je v každom prípade vylúčené, ak nepravdivé údaje alebo neoznámenie informácií spôsobia zmenu hospodárskeho výsledku za účtovné obdobie pred zdanením nepresahujúcu 5 % alebo zmenu v stave čistého obchodného majetku nepresahujúcu 1 %.

V každom prípade skutok nie je trestný, ak je dôsledkom odhadov, ktoré sa, ak sú posudzované samostatne, neodlišujú viac ako o 10 % od správneho ohodnotenia.

Článok 2622 (Nepravdivé informácie o obchodnej spoločnosti poškodzujúce spoločníkov alebo veriteľov)

Štatutárne orgány, generálni riaditelia, audítori overujúci účtovné doklady, správcovia konkurznej podstaty, ktorí s úmyslom uviesť do omylu spoločníkov alebo verejnosť a získať pre seba alebo pre iných neoprávnený prospech, uvedú v súvahe, správe alebo v iných informáciách o obchodnej spoločnosti stanovených zákonom a určených spoločníkom alebo verejnosti podstatné skutočnosti, ktoré nezodpovedajú pravde, aj keď sú tieto skutočnosti predmetom posúdenia, alebo neoznámia informácie, ktorých oznámenie stanovuje zákon, o hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácii obchodnej spoločnosti alebo skupiny obchodných spoločností, do ktorej táto obchodná spoločnosť patrí, spôsobom, že uvedú osoby, ktorým sú tieto informácie určené, do omylu o uvedenej situácii, čím spôsobia majetkovú ujmu spoločníkom alebo veriteľom, budú potrestaní, po začatí trestného konania zo strany poškodeného, odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

Trestné konanie sa začne takisto na základe návrhu, ak skutok zakladá skutkovú podstatu iného, dokonca závažnejšieho trestného činu, ktorým bola spôsobená majetková škoda iným osobám, ako sú spoločníci a veritelia, okrem prípadu, ak týmto skutkom vznikla škoda štátu, inému verejnoprávnemu subjektu alebo Európskemu spoločenstvu.

Ak ide o obchodné spoločnosti, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia časti IV hlavy III kapitoly II zákonného dekrétu č. 58 z 24. februára 1998, za skutky uvedené v prvom odseku tohto článku sa uložia tresty odňatia slobody na jeden až štyri roky a trestný čin môže byť stíhaný aj *ex offo*.

Ak sa informácie týkajú majetku, ktorý obchodná spoločnosť vlastní alebo spravuje na účet tretích osôb, uloží sa rovnaký trest ako za skutky uvedené v prvom a treťom odseku tohto článku.

Uloženie trestu je vylúčené v prípade skutkov uvedených v prvom a treťom odseku, ak nepravdivé údaje alebo neoznámenie informácií zjavne nemenia zobrazenie hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácie obchodnej spoločnosti alebo skupiny obchodných spoločností, do ktorej táto spoločnosť patrí. Uloženie trestu je v každom prípade vylúčené, ak nepravdivé údaje alebo neoznámenie informácií spôsobia zmenu hospodárskeho výsledku účtovného obdobia pred zdanením nepresahujúcu 5 % alebo zmenu v stave čistého obchodného majetku nepresahujúcu 1 %.

V každom prípade uvedený skutok nie je trestný, ak je dôsledkom odhadov, ktoré sa, ak sú posudzované samostatne, neodlišujú viac ako o 10 % od správneho ohodnotenia."

Spory vo veci samej a prejudiciálne otázky

11 Z vnútroštátnych rozhodnutí vyplýva, že v predmetných trestných konaniach, o ktoré ide v konaní vo veci samej, boli trestné činy nepravdivých údajov v účtovných zápisoch, ktoré sa kladú za vinu obvineným, spáchané v dobe účinnosti bývalého článku 2621 talianskeho občianskeho zákonníka, teda pred nadobudnutím účinnosti zákonného dekrétu č. 61/2002 a nových článkov 2621 a 2622 uvedeného zákonníka.

12 Vo veci C-23/03 rozhodol Tribunale di Torino prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 6 smernice 68/151 vykladať v tom zmysle, že členské štáty sú povinné stanoviť vhodné sankcie nielen v prípade neuverejnenia súvahy a výkazu ziskov a strát obchodných spoločností, ale takisto v prípade nesprávneho uverejnenia týchto dokumentov, iných informácií o obchodných spoločnostiach, ktoré sú určené spoločníkom alebo verejnosti, alebo akýkoľvek iných informácií, ktoré je spoločnosť povinná predkladať, týkajúcich sa hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácie tejto spoločnosti alebo skupiny spoločností, do ktorej táto spoločnosť patrí?

2. Majú sa, vzhľadom na povinnosť každého členského štátu prijať „primerané [vhodné — *neoficiálny preklad*] sankcie" za porušenie stanovenú v smernici 68/151 a smernici 78/660, tieto smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) a článkom 6 smernice 68/151, [ako] aj ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a [90/605/EHS z 8. novembra 1990] vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý vylučuje, aby porušenie povinností uverejnenia a pravdivosti údajov, pokiaľ ide o určité akty a dokumenty stanovené právom obchodných spoločností (medzi ktoré patrí súvaha a výkaz ziskov a strát), ak:

a) chyba je iba kvalitatívna;

b) nepravdivá informácia o obchodnej spoločnosti alebo neuvedenie informácie spôsobujú zmenu hospodárskeho výsledku účtovného obdobia alebo zmenu v stave čistého obchodného majetku spoločnosti, ktorá neprevyšuje určitú percentuálnu hodnotu;

c) poskytnuté informácie, aj keď sú určené na oklamanie spoločníkov alebo verejnosti na účely získania neoprávneného zisku, sú dôsledkom odhadov, ktoré sa, ak sú posudzované samostatne, odlišujú od skutočného stavu v miere neprevyšujúcej hraničnú hodnotu;

d) nepresnosti alebo neuvedenia informácie s podvodným úmyslom a v každom prípade oznámenia a informácie, ktoré spoľahlivo nezobrazujú majetkovú [a] finančnú situáciu [, ako aj] hospodársky výsledok obchodnej spoločnosti, nemenia „zjavným spôsobom" majetkovú a finančnú situáciu skupiny?

3. Majú sa, vzhľadom na povinnosť každého členského štátu prijať „primerané [vhodné — *neoficiálny preklad*] sankcie" za porušenie stanovenú v smernici 68/151 a smernici 78/660, tieto smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) a článkom 6 smernice 68/151, [ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý v prípade porušenia povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam, ktoré slúžia na ochranu „záujmov spoločníkov a tretích osôb", zavádza systém sankcií, ktorý:

a) v najzávažnejších prípadoch (majetková škoda) priznáva iba spoločníkom a veriteľom právo domáhať sa uloženia sankcie, čo má za následok vylúčenie všeobecnej a účinnej ochrany tretích osôb;

b) v menej závažných prípadoch (neexistencia majetkovej škody alebo návrhu na začatie trestného konania) stanovuje iba prečin, ktorý sa v rámci talianskeho procesného systému zdá byť z dôvodov uvedených vyššie málo účinným;

c) umožňuje súkromným osobám — prostredníctvom systému oneskoreného späťvzatia návrhu na začatie trestného konania — úplne potlačiť ochranu záujmu, ktorý predstavuje transparentnosť v oblasti obchodných spoločností?"

13 Vo veci C-52/03 Tribunale di Torino rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 6 smernice 68/151 vykladať v tom zmysle, že členské štáty sú povinné stanoviť vhodné sankcie nielen v prípade neuverejnenia súvahy a výkazu ziskov a strát obchodných spoločností, ale takisto v prípade nesprávneho uverejnenia týchto dokumentoch, iných informácií o obchodných spoločnostiach, ktoré sú určené spoločníkom alebo verejnosti, alebo akýchkoľvek iných informácií, ktoré je spoločnosť povinná predkladať, týkajúcich sa hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácie spoločnosti alebo skupiny spoločností, do ktorej táto spoločnosť patrí?

2. Majú sa, vzhľadom na povinnosť každého členského štátu prijať „primerané [vhodné — *neoficiálny preklad*] sankcie" za porušenie stanovenú v smernici 68/151 a smernici 78/660, tieto smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) a článkom 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4... smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý vylučuje, aby porušenie povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam mohlo viesť k trestnému stíhaniu a ktorý stanovuje systém sankcií, ktorý konkrétne nezodpovedá kritériám účinnosti, primeranosti a odstrašujúceho účinku sankcií, ktoré slúžia na zabezpečenie tejto ochrany?

3. Majú sa vyššie uvedené smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES, článku 2 ods. 1 písm. f) a článku 6 smernice 68/151 [, ako aj]

ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý v prípade porušenia povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam, ktoré slúžia na ochranu „záujmov spoločníkov a tretích osôb", stanovuje, že iba spoločníci a veritelia majú právo domáhať sa uloženia sankcie, čo má za následok vylúčenie všeobecnej a účinnej ochrany tretích osôb?

4. Majú sa vyššie uvedené smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES, článku 2 ods. 1 písm. f) a článku 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý v prípade porušenia povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam, ktoré slúžia na ochranu „záujmov spoločníkov a tretích osôb", stanovuje mechanizmus trestného stíhania a osobitne diferencovaný systém sankcií, pričom trestné stíhanie na základe návrhu a prísnejšie a účinnejšie sankcie vyhradzuje výlučne pre prípad porušení spôsobujúcich škodu spoločníkom a veriteľom?"

14 Vo veci C-52/03 Tribunale di Torino rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 6 smernice 68/151 vykladať v tom zmysle, že členské štáty sú povinné stanoviť vhodné sankcie nielen v prípade neuverejnenia súvahy a výkazu ziskov a strát obchodných spoločností, ale takisto v prípade nesprávneho uverejnenie týchto dokumentov, iných informácií o obchodných spoločnostiach, ktoré sú určené spoločníkom alebo verejnosti, alebo iných informácií, ktoré je spoločnosť povinná predkladať, týkajúcich sa hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácie spoločnosti alebo skupiny spoločností, do ktorej táto spoločnosť patrí?

2. Majú sa, vzhľadom na povinnosť každého členského štátu prijať „primerané [vhodné — *neoficiálny preklad*] sankcie" za porušenia stanovené v smernici 68/151 a... smernici 78/660, tieto smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) a článkom 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý vylučuje, aby porušenie povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam mohlo viesť k trestnému stíhaniu a ktorý stanovuje systém, ktorý konkrétne nezodpovedá kritériám účinnosti, primeranosti a odstrašujúceho účinku sankcií, ktoré slúžia na zabezpečenie tejto ochrany?

3. Majú sa vyššie uvedené smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES, článku 2 ods. 1 písm. f) a článku 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý v prípade porušenia povinností zverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam, ktoré slúžia na ochranu „záujmov spoločníkov a tretích osôb", stanovuje, že spoločníci a veritelia majú právo domáhať sa uloženia sankcie, čo má za následok vylúčenie všeobecnej a účinnej ochrany tretích osôb?

4. Majú sa vyššie uvedené smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. [2] písm. g) ES, článku 2 ods. 1 písm. f) a článku 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2, 3 a 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý v prípade porušenia povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam, ktoré slúžia na ochrana „záujmov spoločníkov a tretích osôb", stanovuje mechanizmus trestného stíhania a osobitne diferencovaný systém sankcií, pričom trestné stíhanie na základe návrhu a prísnejšie a účinnejšie sankcie vyhradzuje výlučne pre prípad porušení spôsobujúcich škodu spoločníkom a veriteľom?"

15 Vo veci C-52/03 Tribunale di Torino rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa ustanovenia článku 44 ods. 2 písm. g) [ES], článku 2 ods. 1 písm. f) a článku 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2 až 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto pravidlá bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý vylučuje, aby porušenie povinností uverejnenia a pravdivosti údajov uložených obchodným spoločnostiam mohlo viesť k trestnému stíhaniu, ak boli poskytnuté údaje, ktoré aj keď sú určené na oklamanie spoločníkov alebo verejnosti na účely získania neoprávneného zisku, sú dôsledkom odhadov, ktoré sa, ak sú posudzované samostatne, odlišujú od skutočného stavu v miere neprevyšujúcej hraničnú hodnotu?

2. Majú sa, vzhľadom na povinnosť každého členského štátu prijať „primerané [vhodné — *neoficiálny preklad*] sankcie" za porušenia stanovené v smerniciach 68/151 a 78/660, tieto smernice a najmä ustanovenia článku 44 ods. 2 písm. g) ES v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. f) a článkom 6 smernice 68/151 [, ako aj] ustanovenia článku 2 ods. 2 až 4 smernice 78/660, zmenenej a doplnenej smernicami 83/349 a 90/605, vykladať v tom zmysle, že tieto ustanovenia bránia (alebo nebránia) zákonu členského štátu, ktorý v prípade porušenia povinností uložených na účely ochrany zásad verejnosti a pravdivosti informácií týkajúcich sa obchodných spoločností stanovuje systém sankcií, ktorý prakticky povoľuje falšovanie súvah až do výšky rovnajúcej sa jednej pätine obchodného majetku?"

16 Nakoniec vo veci C-52/03 Tribunale di Milano rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 6 smernice 68/151 vykladať v tom zmysle, že členské štáty sú povinné stanoviť vhodné sankcie nielen v prípade neuverejnenia súvahy

a výkazu ziskov a strát obchodných spoločností, ale takisto v prípade falšovania týchto dokumentov, iných informácií o obchodných spoločnostiach, ktoré sú určené spoločníkom alebo verejnosti, alebo akýchkoľvek iných informácií, ktoré je obchodná spoločnosť povinná predkladať, týkajúcich sa hospodárskej, majetkovej alebo finančnej situácie samotnej spoločnosti alebo skupiny spoločností, do ktorej táto spoločnosť patrí?

2. Vzťahuje sa kritérium účinného, primeraného a odstrašujúceho charakteru, ktorým Súdny dvor vo svojom rozsudku z 21. septembra 1989 [Komisia/Grécko (68/88, Zb. s. 2965)] upresnil pojem „vhodná sankcia", na charakter alebo druh sankcie v abstraktnom zmysle alebo takisto na jej konkrétne použitie so zohľadnením štruktúry právneho poriadku, ktorého je súčasťou?

3. Nakoniec spĺňa tieto kritériá článok 2621 talianskeho občianskeho zákonníka (zmenený a doplnený zákonným nariadením č. 61 z 11. apríla 2002), ktorý stanovuje trest odňatia slobody až na jeden rok a šesť mesiacov, a v dôsledku toho premlčaciu dobu najviac štyri roky a šesť mesiacov od okamihu, keď došlo k porušeniu; to všetko v právnom systéme, ktorý stanovuje, po štádiu predbežného vyšetrovania a podaní obžaloby zo strany prokurátora, kontrolu vykonávanú vyšetrovacím sudcom na účely overenia, či sú splnené nevyhnutné podmienky na podanie obžaloby, ďalej možnosť troch stupňov súdov pred dosiahnutím konečného rozhodnutia, a teda v prípade odsúdenia, účinného uplatnenia sankcie? V tomto smere je potrebné vziať do úvahy komplexnú povahu overení požadovaných v článku 2621 občianskeho zákonníka, a to z dôvodu obmedzení uplatnenia sankcií, ktoré sú stanovené v tomto zákonníku (článok 2621 tretí a štvrtý odsek)."

17 Uznesením zo 17. marca 2003 predseda Súdneho dvora spojil veci C-23/03 a C-52/03 na spoločné konanie na účely písomnej a ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku. Vzhľadom na ich spojitosť musia byť uvedené veci na účely tohto uznesenia okrem toho spojené s vecami C-133/03, C-337/03 a C-473/03.

18 Po vyhlásení rozsudku z 3. mája 2005, Berlusconi a i. (C-387/02, C-391/02 a C-403/02, Zb. s. I-3565), Súdny dvor požiadal vnútroštátne súdy, ktoré položili prejudiciálne otázky už na prvý pohľad podobné tým, ktoré viedli k vyhláseniu uvedeného rozsudku, o vyjadrenie sa k tomu, či vzhľadom na vyhlásenie tohto rozsudku trvajú na svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania.

19 V piatich veciach, ktoré sú predmetom tohto uznesenia, vnútroštátny súd Súdnemu dvoru oznámil, že buď musí, pokiaľ ide o prípadné spätvzatie návrhu, najskôr vypočuť účastníkov konania (spojené veci C-23/03 a C-52/03), alebo že má v úmysle trvať na svojich návrhoch (C-133/03, C-337/03 a C-473/03).

O prejudiciálnych otázkach

20 V súlade s článkom 104 ods. 3 prvým pododsekom rokovacieho poriadku, ak je položená prejudiciálna otázka zhodná s otázkou, o ktorej Súdny dvor už rozhodol, Súdny dvor môže po vypočutí generálneho advokáta kedykoľvek rozhodnúť odôvodneným uznesením.

21 Je potrebné skonštatovať, že tak je tomu v prípade piatich vecí, ktoré sú predmetom tohto uznesenia.

22 Týchto päť vecí má rovnaký právny a skutkový rámec ako tri veci, v ktorých bol vydaný už citovaný rozsudok Berlusconi a i. (pozri body 31 až 36).

23 Vnútroštátne súdy totiž uvádzajú, že použitie nových článkov 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka bráni tomu, aby skutky v konaní vo veci samej, ktoré pôvodne viedli k stíhaniam za trestný čin vymedzený v bývalom článku 2621 uvedeného zákonníka, mohli viesť k trestnému stíhaniu ich páchateľov, a to predovšetkým z dôvodov, ktoré sú uvedené nižšie.

24 Po prvé, hoci páchatelia týchto skutkov môžu byť v zásade na základe nového článku 2621 talianskeho občianskeho zákonníka stíhaní *ex offo* prokurátorom, teda bez podania návrhu na začatie trestného konania, predmetné porušenie bude aj naďalej predstavovať prečin, na ktorý sa preto vzťahuje maximálna premlčacia doba štyri a pol roka, a teda nebude trestným činom, na ktorý sa vzťahuje najviac sedem a pol ročná premlčacia doba uvedená v bývalom článku 2621 talianskeho občianskeho zákonníka. V konaniach vo veci samej by teda bolo porušenie stanovené v novom článku 2621 talianskeho občianskeho zákonníka nevyhnutne premlčané.

25 Po druhé, hoci by aj vzhľadom na trestný čin stanovený v novom článku 2622 talianskeho občianskeho zákonníka skutky v konaní vo veci samej dosiaľ neboli premlčané, napriek tomu nemôžu byť dôvodom na začatie trestných stíhaní na základe tohto článku, ak spoločník alebo veriteľ, ktorí sa cítia byť poškodenými predmetnými chybnými údajmi, nepodali návrh na začatie trestného konania, pretože podanie takéhoto návrhu je nevyhnutnou podmienkou na začatie trestného stíhania na základe tohto ustanovenia, prinajmenšom ak sa tieto nepravdivé údaje, ako bolo zistené v predmetných trestných konaniach vo veci samej, týkali obchodných spoločností nekótovaných na burze.

26 Po tretie vnútroštátne súdy uvádzajú, že stíhanie páchateľov týchto skutkov by súčasne mohlo naraziť na hraničné hodnoty uvedené zhodne v novom článku 2621 treťom a štvrtom odseku, ako aj v novom článku 2622 piatom a šiestom odseku talianskeho občianskeho zákonníka, podľa ktorých je trest vylúčený jednak v prípade uverejnenia nepravdivých údajov, ak majú tieto skutky nepodstatné účinky alebo minimálny význam, a síce ak majú za následok len zmenu buď hrubého hospodárskeho výsledku, ktorá nie je vyššia ako 5 %, alebo zmenu čistého obchodného majetku nepresahujúcu 1 %, a takisto v každom prípade, ak sú skutky dôsledkom odhadov, ktoré sa, ak sú posudzované samostatne, neodlišujú viac ako o 10 % od správneho hodnotenia.

27 Vzhľadom na tieto úvahy sa uvedené súdy rovnako ako prokuratúra domnievajú, že v prejednávaných konaniach sa vynorili otázky týkajúce sa vhodného, resp. nevhodného charakteru sankcií stanovených v nových článkoch 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka vo vzťahu buď k článku 6 prvej smernice o obchodných spoločnostiach, tak ako podal jej výklad Súdny dvor najmä v rozsudku zo 4. decembra 1997, Daihatsu Deutschland (C-97/96, Zb. s. I-6843), alebo vo vzťahu k článku 10 ES, z ktorého podľa ustálenej judikatúry, počínajúc od už citovaného rozsudku Komisia/Grécko, vyplýva, že sankcie za porušenie ustanovení práva Spoločenstva musia mať účinný, primeraný a odstrašujúci charakter.

28 Otázky položené v piatich veciach, ktoré sú predmetom tohto uznesenia, sa týkajú záležitostí, ktoré sú obdobné ako tie, ktoré už boli podané v troch veciach, v ktorých bol vyhlásený už citovaný rozsudok Berlusconi a i. (body 37 až 39):

— v každej z týchto piatich vecí bola položená otázka, či povinnosť stanoviť vhodné sankcie uvedená v článku 6 prvej smernice o obchodných spoločnostiach platí nielen v prípade neuverejnenia ročnej účtovnej závierky, ale takisto v prípade uverejnenia nepravdivých údajov v účtovných zápisoch (pozri prvé otázky vo veciach C-387/02, C-391/02 a C-403/02, v ktorých bol vyhlásený uvedený rozsudok),

— v dvoch z týchto vecí (C-23/03 a C-337/03, druhé otázky) je jadrom diskusie otázka vhodného charakteru hraničných hodnôt (pozri druhú otázku vo veci C-387/02, prvú otázku vo veci C-391/02 a druhú otázku vo veci C-403/02),

— v dvoch z uvedených vecí (C-23/03 a C-473/03, tretie otázky) sa kladie otázka týkajúca sa vhodného charakteru premlčacej doby uplatniteľnej na prečin upravený v novom článku 2621 talianskeho občianskeho zákonníka (pozri druhú otázku vo veci C-387/02, prvú otázku vo veci C-391/02 a druhú otázku vo veci C-403/02),

— v troch z týchto vecí (C-52/03, C-133/03 a C-473/03, druhé otázky) je položená otázka, či sa má vhodný charakter sankcie posudzovať abstraktne alebo konkrétne, berúc pritom do úvahy štruktúru predmetného vnútroštátneho právneho poriadku (pozri druhú otázku vo veci C-387/02, prvú otázku vo veci C-391/02 a druhú otázku vo veci C-403/02),

— v troch z týchto rovnakých vecí (C-23/03, C-52/03 a C-133/03, tretie otázky) sa kladie otázka týkajúca sa vhodného charakteru sankcie za trestný čin vymedzený v novom článku 2622 talianskeho občianskeho zákonníka vzhľadom na skutočnosť, že porušenie povinností uverejnenia a pravdivosti informácií uložených obchodným spoločnostiam môže v zásade viesť k trestnému stíhaniu iba na základe návrhu spoločníka alebo veriteľa (pozri druhú otázku vo veci C-387/02, piatu a šiestu otázku vo veci C-391/02, ako aj tretiu otázku vo veci C-403/02),

— nakoniec v dvoch z týchto vecí (C-52/03 a C-133/03, štvrté otázky) sú položené otázky týkajúce sa zlučiteľnosti diferencovaného systému trestov stanovených v nových článkoch 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka, pokiaľ je jednoznačne vyššia trestnoprávna ochrana priznaná záujmom spoločníkov a veriteľov ako záujmom takých tretích osôb, akými sú konkurenti alebo zástupcovia zamestnancov, a dokonca všeobecnému a základnému záujmu verejnosti a trhu na riadnom fungovaní obchodných spoločností, a najmä na transparentnosti a správnosti údajov, ktoré predkladajú obchodné spoločnosti (pozri prvú otázku vo veci C-387/02, prvú a šiestu otázku vo veci C-391/02, ako aj tretiu otázku vo veci C-403/02).

29 Je potrebné pripomenúť, že v bode 63 už citovaného rozsudku Berlusconi a i. Súdny dvor rozhodol, že požiadavka týkajúca sa vhodného charakteru takých sankcií, ako sú sankcie stanovené v nových článkoch 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka, ukladané za trestné činy vyplývajúce z uvedenia nepravdivých údajov v účtovných zápisoch, je stanovená v článku 6 prvej smernice o obchodných spoločnostiach.

30 Okrem toho z dôvodov uvedených v bodoch 75 a 77 uvedeného rozsudku vyplýva, že v takých prípadoch, ako sú tie, o ktoré ide v konaniach vo veci samej, sa nie je možné odvolávať na článok 6 prvej smernice o obchodných spoločnostiach na účely preskúmania zlučiteľnosti nových článkov 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka s týmto ustanovením, keďže takéto preskúmanie by mohlo mať za následok vylúčenie uplatnenia režimu miernejších trestov, ktoré sú stanovené v uvedených článkoch. Obmedzenia, ktoré vyplývajú zo samotnej povahy smernice, totiž zakazujú, aby smernica mohla mať za následok stanovenie alebo sprísnenie trestnej zodpovednosti obvinených.

31 Predovšetkým na tomto základe Súdny dvor v bode 78 už citovaného rozsudku Berlusconi a i. uviedol, že v takej situácii, ako je situácia, o ktorú ide v konaní vo veci samej, sa orgány členského štátu nemôžu v rámci trestných konaní odvolávať vo vzťahu k obvinenému na prvú smernicu o obchodných spoločnostiach ako takú, keďže smernica sama osebe a nezávisle od vnútroštátneho zákona členského štátu prijatého s cieľom jej vykonania nemôže mať za následok určenie alebo sprísnenie trestnej zodpovednosti obvinených.

32 Rovnaká odpoveď je teda jedinou možnou odpoveďou takisto v piatich veciach, ktoré sú predmetom tohto uznesenia.

33 Tento záver nespochybňujú vyjadrenia, ktoré predložil vnútroštátny súd vo veciach C-133/03 a C-337/03 v odpovedi na žiadosť Súdneho dvora týkajúcu sa otázky, či má v úmysle trvať na svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania vzhľadom na vyhlásenie už citovaného rozsudku Berlusconi a i. (pozri body 18 a 19 tohto uznesenia).

34 Tento súd sa najskôr odvoláva na rozsudok z 11. novembra 2004, Niselli (C-457/02, Zb. s. I-10853), ktorý sa týka veci bližšej konaniam vo veci samej.

35 Je pravda, že v bode 30 uvedeného rozsudku Súdny dvor uviedol, že hoci v dobe, keď nastali skutočnosti majúce za následok začatie predmetného trestného konania, mohli tieto skutočnosti prípadne predstavovať trestne stíhané porušenie práva, nebolo opodstatnené skúmať dôsledky, ktoré mohli vyplývať zo zásady zákonnosti trestov, pokiaľ ide o uplatňovanie príslušnej smernice v tejto veci. V bode 29 toho istého rozsudku však Súdny dvor takisto pripomenul, rovnako ako v bode 74 už citovaného rozsudku Berlusconi a i., že smernica nemôže sama osebe a nezávisle od vnútroštátneho zákona členského štátu prijatého na jej vykonanie určiť alebo sprísniť trestnoprávnu zodpovednosť tých osôb, ktoré konajú v rozpore s jej ustanoveniami.

36 Je nutné skonštatovať, že v bodoch 75 a 77 už citovaného rozsudku Berlusconi a i. Súdny dvor uviedol, že nie je možné sa odvolávať na článok 6 prvej smernice o obchodných spoločnostiach na účely preskúmania zlučiteľnosti nových článkov 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka s týmto ustanovením, pretože toto preskúmanie by mohlo spôsobiť vylúčenie uplatnenia režimu miernejších trestov, ktoré stanovujú uvedené články.

37 Ďalej vnútroštátny súd vo veci C-133/03 tvrdí, že podľa zásad talianskeho ústavného práva prináleží výlučne Corte costituzionale (Ústavnému súdu) rozhodnúť o tom, že vnútroštátne pravidlo, o ktorom Súdny dvor rozhodol, že je v rozpore s právom Spoločenstva, sa nemá uplatňovať.

38 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, ako Súdny dvor už urobil v bode 72 už citovaného rozsudku Berlusconi a i., že podľa ustálenej judikatúry je v prípade nezlučiteľnosti vnútroštátneho pravidla s právom Spoločenstva vnútroštátny súd povinný toto pravidlo neuplatňovať na základe svojej vlastnej právomoci bez toho, aby podal návrh alebo čakal na jeho predchádzajúce zrušenie legislatívnym alebo iným ústavným postupom.

39 Súdny dvor nakoniec v rozsudku z 9. marca 1978, Simmenthal (106/77, Zb. s. 629), citovanom v bode 72 už citovaného rozsudku Berlusconi a i., potvrdil, že táto povinnosť vnútroštátneho súdu platí takisto vtedy, ak ide o jeho povinnosť obrátiť sa na Corte constituzionale.

40 Nakoniec, pokiaľ ide o vec C-337/03, vnútroštátny súd tvrdí, že predmet tejto veci sa odlišuje od predmetu vecí, v ktorých bol vydaný rozsudok Berlusconi a i.

41 Tieto posledné uvedené veci sa týkajú problematiky vhodnosti miernejších sankcií nahrádzajúcich prísnejšie sankcie, ktoré boli platné v dobe, keď došlo k porušeniam. Výrok týkajúci sa predmetných hraničných hodnôt „dovolených odchýlok" vo veciach C-337/03 sa však na túto problematiku nevzťahuje.

42 Je potrebné skonštatovať, že v už citovanom rozsudku Berlusconi a i., ktorý sa týkal predovšetkým vecí, v ktorých boli spochybnené tieto hraničné hodnoty, Súdny dvor uviedol, že odvolávanie sa na prvú smernicu o obchodných spoločnostiach nemôže viesť k vylúčeniu použitia režimu miernejších trestov, pretože táto smernica nemôže mať za následok určenie alebo sprísnenie trestnej zodpovednosti obvinených.

43 Nové ustanovenia zavádzajúce uvedené hraničné hodnoty povolených odchýlok majú teda za následok, ak sa tieto odchýlky použijú, zabránenie akémukoľvek trestnému stíhaniu na základe článkov 2621 a 2622 talianskeho občianskeho zákonníka.

44 Tieto ustanovenia majú teda zjavný vplyv na rozsah trestnej zodpovednosti dotknutých osôb.

45 Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti je potrebné na prejudiciálne otázky odpovedať tak, že v takej situácii, ako je situácia, o ktorú ide v konaní vo veci samej, sa orgány členských štátov nemôžu v rámci trestných konaní odvolávať vo vzťahu k obvineným na prvú smernicu o obchodných spoločnostiach ako takú, pretože smernica nemôže sama osebe a nezávisle od vnútroštátneho zákona členského štátu prijatého na jej vykonanie určiť alebo sprísniť trestnoprávnu zodpovednosť obvinených.

O trovách

46 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) nariadil:

V takej situácii, ako je situácia, o ktorú ide v konaní vo veci samej, sa orgány členských štátov nemôžu v rámci trestných konaní odvolávať vo vzťahu k obvineným na prvú smernicu Rady 68/151/EHS z 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého spoločenstva, ako takú, pretože smernica nemôže sama osebe a nezávisle od vnútroštátneho zákona členského štátu prijatého na jej vykonanie určiť alebo sprísniť trestnoprávnu zodpovednosť obvinených.

Podpisy